

УДК 378.1:330.46

Вовк В.М., Артım-Дрогомирецька З.Б.

Львівський національний університет імені Івана Франка

**ВДОСКОНАЛЕННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЗА
СПЕЦІАЛІЗАЦІЮ «ЕКОНОМІЧНА КІБЕРНЕТИКА» НА РИНКУ
ОСВІТНІХ ПОСЛУГ**

Vovk V.M., Artym-Drohomyretska Z.B.

**IMPROVEMENT OF THE TRAINING LEVEL OF EXPERTS IN THE FIELD
OF «ECONOMIC CYBERNETICS» IN THE MARKET
OF EDUCATIONAL SERVICES**

Вирішення проблем досягнення стабільності у розвитку економічної системи є забезпечення точності й адаптивності управлінських рішень в умовах ускладнення і зміни господарських, економічних і організаційних зв'язків між її елементами.

Наукою про закони структурної організації і функціонування систем управління будь-якої матеріальної природи і ступеня складності, що має своєю метою аналіз, синтез і оптимізацію таких систем, є кібернетика. Закони кібернетики об'єктивні і специфічні, вони не є предметом дослідження ніякої іншої науки. Кібернетика досліджує вельми специфічний предмет – системи і процеси управління. Економічна кібернетика як розділ кібернетики і економіки присвячена дослідженню особливостей протікання процесів управління в економічних системах і синтезу систем управління економічними об'єктами

Сучасні об'єктивні можливості успішного вирішення проблем управління економікою полягають у підготовці відповідних фахівців у сфері управління, що спроможні створювати та ефективно використовувати відповідні прогресивні методи та методики управління на різних рівнях економічної системи. Світовий досвід показує, що серед таких науково обґрунтованих й прийнятних економічною наукою і практикою методів належать методи системного аналізу, що ґрунтуються на методах економіко-математичного моделювання задач управління, планування, прогнозування, які забезпечують вищий рівень наукового обґрунтування управлінських рішень, дають змогу знайти ефективні варіанти розвитку економічних ситуацій, оцінити їх і вибрати серед них раціональні, а можливо й оптимальні. Без використання таких методів, розв'язування задач управління зводять знову ж таки до вже відомих усім вольових методів. Досвід показав і показує їх «ефективність».

Серед різних фахівців у галузі управління економікою чільне місце посідають економісти-аналітики, які володіють інструментарієм вироблення оптимальних управлінських рішень, що ґрунтуються на методах системного аналізу. Вони на належному рівні володіють цим інструментарієм економічного аналізу, що здатні вирішувати економічні проблеми на підставі глибоких

економічних знань, досконалого володіння інструментарієм економіко-математичного аналізу і сучасними комп'ютерними технологіями. Цей фахівець-кібернетик володіє загальними підходами до оптимізації економічних систем і усвідомлювати значення теорії оптимальних систем для ефективного управління економікою. Цей критерій передбачає знання типових і класичних критеріїв оптимальності, постановки завдання оптимального управління і обмежень, що накладаються на процес управління.

На сьогодні головними завданнями у підвищенні ефективності освоєння знань у галузі економічної кібернетики – це означення напрямів найбільш перспективних, актуальних досліджень, розробка комплексних проблем, в яких економічна кібернетика, взаємодіючи з іншими розділами науки і техніки і, в першу чергу, з економічними, забезпечить ефективне функціонування як економіки країни в цілому, так і її складових. І звідси вирисовуються завдання координації досліджень, забезпечення тісної взаємодії фахівців різного профілю, зайнятих виконанням завдань, які стоять перед економікою країни.

Можна в цьому плані можна виділити чотири напрямки освоєння знань з економічної кібернетики: концептуалізація, аналіз економічної системи, синтез економічної системи, оптимізація систем. Це зумовлено тим, що сучасний випускник спеціалізації «Економічна кібернетика» повинен займатися дослідженням і модифікацією тих, що існують, а також синтезом нових систем управління в економіці з використанням концепції і методології економічної кібернетики.

Напрямок *концептуалізація* розкриває базові поняття економічної кібернетики: система; модель; управління; інформація. Особлива увага приділена об'єкту економічної кібернетики – економічній системі і основним принципам аналізу і синтезу моделей економічних систем. Системний підхід спирається на діалектичний закон взаємозв'язку і взаємообумовленості явищ у світі і суспільстві та вимагає розгляду явища, що вивчається, або процесу не тільки як самостійної системи, але і як підсистеми деякої системи вищого рівня.

Оскільки основним методом економічної кібернетики є моделювання, особлива увага повинна бути приділена методу моделювання, що використовується різними дослідниками. Економічна кібернетика розглядає математичне моделювання як найважливіший прикладний інструментарій кібернетики.

Випускник спеціалізації «Економічна кібернетика» – це перш за все фахівець у сфері управління економікою, тому поняття управління є основним теоретичним поняттям, орієнтуючим цього фахівця на розв'язання конкретних прикладних задач з управління економікою і її підсистемами.

Одними з найважливіших понять, що мають прикладне значення, є поняття керованості і закону управління. Економічна система – складна цілеспрямована керована динамічна система, що здійснює виробництво, розподіл і споживання матеріальних благ з метою задоволення необмежених

людських потреб. У цих умовах в підготовці фахівця набувають питання ідентифікації економічної системи. Завдання аналізу і синтезу в процесі дослідження економічної системи взаємозв'язані і утворюють єдиний комплекс.

У напрямку *аналіз економічної системи* розглядається методологія аналізу економічних систем, і приводяться основні підходи до аналізу систем на макро- і мікрорівні. Значною різноманітністю відрізняються підходи до аналізу виробничої системи. Важливе значення мають такі методи аналізу як: аналіз часових рядів, лінійне та нелінійне програмування, графічні методи, виробничі функції, сіткові методи і інші процедури. У напрямку *синтез економічної системи* повинні розглядатися основні підходи до синтезу економічних систем і їх систем управління, зокрема, синтез функціональної структури системи управління, методи структурного синтезу.

Напрямок *оптимізація систем* присвячується питанням, що пов'язані з вдосконаленням механізмів управління системами, направлених на оптимізацію стану і структури систем, а також функції і поведінку динамічних систем, що визначають хід економічних процесів.

Методи, які використовують математичний інструментарій, оптимізаційні підходи, забезпечують вищий рівень підготовки економістів-кібернетиків для прийняття ними науково обґрунтованих управлінських рішень, дають змогу їм знайти ефективні варіанти розвитку ситуації, оцінити їх і вибрати серед них ефективні.

УДК 004.89(477)

Ушкаленко І.М., Фіщук Н.В.

Вінницький національний аграрний університет

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ В УКРАЇНІ

Ushkalenko I., Fishchuk N.

INTELLECTUAL POTENTIAL IN UKRAINE

Розвиток інтелектуального потенціалу є одним з найважливіших чинників успішного розвитку держави. У сучасному світі її конкурентноспроможність, процвітання економічної, соціальної, наукової та інших сфер залежить від спроможності держави розвивати та зміцнювати інтелектуальні і творчі здібності працівників. За даними Світового банку, національне багатство розвинених країн тільки на 5% складається з природних ресурсів, на 18% – із капіталу і на 77% – із знань та вмінь їх застосовувати [3]. Інтелектуальний потенціал України – це частина її суспільства, діяльність якої спрямована на розв'язання практичних і теоретичних проблем розвитку держави і народного господарства та підвищення рівня життєдіяльності населення [4].

Важлива роль у дослідженні інтелектуального потенціалу належить таким зарубіжним ученим, як: Д. Белл, П. Дракер, Л. Едвінссон, Й. Шумпетер та інші. Українські науковці активно розпочали дослідження питання інтелектуалізації